

mogten in de roede vallen, en Hem vurig en geloovig bidden, dat Hij toch voortaan, niet verder van ons, en ons Land mogt wijken; maar met Zijne genade, Geest, zegen en goedertierenheid tot ons mogte wederkeeren!

Och! of wij (1) het *alle te zamen* mogten doen! dat er de een den anderen eens ernstelijk toe mogte opwekken! (2) Och! of de meerderen onder ons, mogten voorgaan, en dat de minderen mogten volgen! (3) Och! of wij het alle, opregt mogten doen, en dat de Heere daartoe ons allen, Zijnen Heiligen Geest gave! (4) Och! of wij het in tijds mogten doen, en zonder langer uitstel, (a) nu de Heere nog niet geheel van ons geweken is! (b) nu Hij nog tot ons wil wederkeeren, (c) nu Hij onze gebeden nog wil hooren, (d) nu Hij ons nog roept en vermaant tot bekeering, en ons Zijnen Geest en genade nog aanbiedt! Amen.

BIDDAGS-PREDIKATIE.

UIT

P S A L M LXXXV: 2.

Gij zijt Uwen Lande gunstig geweest Heere!

De Heere onze God, en barmhartige hemelsche Vader, is van den aanvang der wereld af gewoon, allerhande middelen te gebruiken, tot zaligheid en tot bekeering der zondaren; want Hij is een genadig en barmhartig God, en Zijne liefde tot de menschen, en tot hunne eeuwige behoudenis is zeer groot. Hoort wat de Heere daar zelve van uitroept, tot den Profceet Ezechiël, Kap. XXXIII: 11, *zegt tot hun*, te weten tot het goddelooze volk der Joden, dat als wanhopig, onder den last hunner ongeregtigheden, en booze gruwelen, lag te versmachten, *zoo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere, Heere, zoo ik lust hebbe in den dood des goddeloozen; maar daarin heb ik lust, dat de goddelooze zich bekeere van zijnen weg en leve. Bekeert u! bekeert u, van uwe booze wegen! want waarom zoudt gij sterven, o huis Israëls?* En hiertoe, om de bekeering en behoudenis van een zondig volk te bereiken, is de Heere nu gewoon; velerhande, zeer krachtige middelen te gebruiken, en in het werk te stellen. Soms tijds gebruikt Hij daartoe zware kastijdingen en oordeelen; allerlei drukkende plagen en bezoeking, die Hij brengt over een zondig land en volk, ten einde, om hen te tuchtigen, en tot inkeer te brengen. Even als een vader, die zijn wederspanning kind kastijdt, en dat hardelijk, opdat hij hetzelfde hierdoor mogt beteren, en door gevoelige slagen, van zijnen verkeerden weg, indien mogelijk afbrengen; dat het leere zijnen vader vreezen, en naar

zijne geboden luisteren. Dan vervult de Heere Zijn Woord, dat wij vinden Job XXXVI: 8—10, en zoo zij gebonden zijnde, in boeijen vast gehouden worden, met banden der ellende, dan geeft Hij hun, hun werk te kennen, en hunne overtredingen, omdat zij de overhand genomen hebben, en openbaart het voor hunlieder ooren ter tucht, en zegt dat zij zich, van de ongerechtigheid bekeeren zouden. Ziet gij wel, die harde kastijdingen, en oordeelen des Heeren, worden alleenlijk aangevoerd en ingerigt, ter tucht en tot bekeering van een zondig volk, dat anders naar den Heere, hunnen God niet luisteren wil; daarom moeten zij zoo hard van Hem aangetast en gekastijd en in boeijen en banden der ellende gesloten worden. Indien zij zich nu beteren en bekeeren, door zulken harden weg des Heeren, dan is het wel; dan bereikt God Zijn oogmerk; dan zullen zij, gelijk er bij Job aangeteekend staat, hunne dagen eindigen in 't goede, en hunne jaren in liefelikheden; en dan zal de grimmige toorn des Heeren over hen, wederom gestild worden, en zij zullen vrede genieten van rondsomme. Maar behalve dat, zoo heelt de Heere God, ook nog een ander soort van middelen, welke Hij aanlegt en gebruikt, tot bekeering van een zondig volk; te weten, allerhande goede zegeningen, weldaden en goedgunstigheden, waar mede Hij, in Zijne oneindige barmhartigheid en lankmoedigheid, een zoodanig volk, langen tijd achter een overstort en begunstigt; op dat zij mogten leeren, zoo een goedertieren en ontfermenden God te vreezen, en zich van hunne zondige wegen, tot Hem te bekeeren. En o! wat is dit niet een zeer dierbare, en beminnelijke weg Gods, tot der zondaren behoudenis, en eeuwige zaligheid! Die een ander met goedheid, en weldaden zoekt te winnen, en van het verderf zoekt af te trekken, wat is zoo een al niet prijzenswaardig! en hoe wenschelijk ware het niet, dat hij zijn heilzaam oogmerk mogt bereiken! maar zoo doet ook de Heere, onze God; o! Hij schenkt, aan een zondig Land of volk, duizenden van weldaden en zegeningen, ten einde Hij hen, met zulke *menschen-zeelen en touwen van liefde* mogte tot zich trekken, en hen bewegen om de zonde, en het kwaad te verlaten. Dit deed den heiligen Petrus zeggen, 2 Petr. III: 9, *de Heere is lankmoedig*

over ons, niet willende dat eenigen verloren gaan; maar dat zij allen tot bekeering komen. En hoort eens, wat er een ander Apostel van zegt, Rom. II: 4, *of veracht gij den rijkdom Zijner goedertierenheid, verdraagzaamheid en lankmoedigheid, niet wetende dat de goedertierenheid Gods, u tot bekeering leidt.* En deze goedertierenheid en barmhartigheid Gods, strekt zich niet slechts alleen uit, tot die menschen in het bijzonder, welke de Heere met vele zegeningen en weldaden, genadiglijk begunstigt, om hen door zoodanigen weg te roepen tot bekeering; maar de Heere gaat hier zelfs nog veel verder; Hij strekt ook deze Zijne barmhartigheid en goedertierenheid uit, tot een geheel volk en Land; Hij zegent een Land, op allerhande wijzen; Hij toont er Zijne liefde, genade en goedgunstigheid, zeer overvloedig aan, ten einde het geheele Land, zich tot Hem mogte wenden, en alle inwoners, klein en groot, zich van hunne zondige wegen mogten bekeeren. God bewijst Zijne zegeningen in het gemeen, op dat er eene gemeene bekeering mogte zijn van al het volk, en op dat Hij de zonden des ganschen volks, mogte verzoenen en weg nemen, en Hij hen allen mogt genadig zijn, en hen in het leven behouden. En dit is het, dat de man Gods, David, ons hier voor oogen stelt, in de woorden van onzen Tekst. Aldaar belijdt hij, en roept uit des Heeren groote genade en goedertierenheid, over het Joodsche Land zeggende: *Gij zijt Uwen Lande gunstig geweest Heere!* als of Hij wilde zeggen: Gij hebt er, o barmhartige en getrouwe God! allerhande genade, zegeningen en weldaden, zeer overvloedig aan bewezen; Gij hebt dat langen tijd achter een gedaan; Gij hebt daarmede niet opgehouden, ten einde Gij het volk Uwes Lands, mogtet aan U verbinden, hen van hunne zondige wegen mogtet aftrekken, en hen allen gezamenlijk, ware het mogelijk, in het leven behouden. O Heere! *hiertoe zijt Gij Uwen Lande gunstig geweest.*

Van deze woorden van David, hebben wij voorgenomen geliefden! in deze ure bijzonderlijk ons gebruik te maken, ten einde, om onze Gemeente voor oogen te stellen, de groote weldaden en zegeningen, welke de Heere God, de Vader der barmhartigheid tot hertoe aan ons allen, en aan ons Land zoo genadiglijk

bewezen heeft; zoodat wij ook reden hebben, om hier met den Profeet David, in diepe ootmoed en erkentenis voor den Heere, onzen God uit te roepen: *o Heere! Gij zijt Uwen Lande*, Gij zijt uw Nederland, en ons allen te zamen, die daar nog in wonen, *gunstig geweest*, en hebt ons, hoe gansch onwaardig wij het ook al zijn, door onze zonden, evenwel echter tot hiertoe nog, met onbegrijpelijk vele zegeningen en groote barmhartigheden begunstigd, en zijt ons zeer genadig geweest. Och! mijne lieve Vrienden! mogten wij heden allen eens, in eene zoo hartelijke erkentenis, voor den Heere onzen God staan, en den Naam Zijner veelvuldige barmhartigheid over ons en ons Land, ootmoediglijk prijzen! en dat, met eene opregte bekentenis van onze, en van gansch Nederlands diepe onwaardigheid; en met eene hartelijke boete, schaamte en berouw, over alle onze en des Lands zonden! dat wij ons voor de voeten, van een zoo barmhartig God en Vader, allen te zamen mogten nederwerpen en uitroepen, met een regt gebroken en verslagen hart: *O! het zijn de goedertierenheden des Heeren, dat wij niet vernield zijn; dat Zijne barmhartigheden geen einde hebben; zij zijn alle morgen nieuw: Uwe trouwe is groot.* Klaaglied. III: 22, 23. Och! of er onzer aller harten, door de kracht van des Heeren Geest, eens regt toe opgewekt en bewrocht wierden! o! dat is het immers, dat God nu van ons allen te zamen eischt en vordert? Want het is op Zijn bevel, en op Zijn Woord, dat onze Hooge Lands Overheden, dezen dag ons verordineerd, en voor ons uitgeroepen hebben, tot een algemeenen Dank-Vasten Bededag, over het gansche Land; wij hebben U hunnen bevel-brief daartoe dienende, immers luide van dezen predik-stoel voorgelezen; daar hebt gij immers uit gehoord, wat zij ons, hunne gemeente en onderdanen, in den Name Gods, ernstig bevolen hebben; waarvoor wij dien hoogen God, nu al te prijzen en te danken hebben; wat wij al, in ware boetvaardigheid des harten voor Hem te belijden hebben, en wat wij, in opregte ootmoed des Geestes, van die geduchte Majesteit, te bidden en te smeeken hebben. Ach! of de Heere gave, dat wij allen heden, op dezen dag, eens regt gehoorzame onderdanen van onze wereldlijke overheid bevonden wierden, door welke God ons nog, zoo genadiglijk, zoo zacht en goedertieren belooft te regeren, dat geen

Land in de wereld beter Overheden heeft. Och! of alle zielen den magten over hen gesteld, in dit heilig en Godzalig werk, van den dienst des Heeren, nu eens regt onderworpen ware! daartoe verleene de allerhoogste God aan ons, en aan al het volk des Lands, nu Zijne hulp en genade, Zijn Geest en zegen! Amen.

Wat dan onzen Tekst aanbelangt, de Koning en Profeet David, stelt ons daarin, en in het vervolg van den Psalm voor oogen, Gods groote genade en weldaden, die Hij zoo langen tijd achtereen bewezen had, aan het Joodsche Land en Volk. Hij bidt den Heere ootmoedig, dat Hij verder Zijne genade, aan Zijn volk wilde bewijzen; en dat Hij Zijnen grimmigen toorn, van hen wilde afwenden, en hun hunne ongerechtigheden, genadiglijk wilde vergeven. Hij stelt zich eindelijk, met zijn hart in een geloovig betrouwen op den Heere Zijnen God neder, en roemt Zijne goedertierenheid en menigvuldige trouwe; en hij schikt zich geheel daar heen, om het goede, van de hand des Heeren, voortaan in geloove te verwachten. Ziet! dit is de korte zakelijke inhoud, van dezen Psalm, daar wij ons nu niet verder in 't gemeen, mede zullen ophouden.

In den Tekst dan, verheft de man Gods, David aldus, des Heeren genade en goedertierenheid, over het Joodsche Land en Volk, van oude tijden af daar aan bewezen, zeggende: *Gij zijt uwen Lande gunstig geweest Heere!* Wij zullen ons thans, zoo zeer niet binden geliefden! aan de letter van den Tekst; maar de zaak wat algemeener behandelen, zoo als die eene algemeene waarheid behelst: en voor het oude Joodsche Volk en Land; en voor alle Landen en Volkeren, daar de Heere Zijne genade en zegen over uitstort; want alzoo zullen wij meer leering en stichting, uit den Tekst kunnen halen, dan of wij maar alleen en bepaald bleven staan, bij het oude Joodsche Volk en Land, daar de Profeet David hier wel eerst en meest op ziet.

Wij zullen dan deze twee zaken uwen aandacht, met den Goddelijken bijstand, wat nader zoeken open te leggen. (1) Zullen wij overwegen, wat het al te zeggen is, wanneer een Land, *des Heeren Land* geheeten wordt, gelijk David hier het Joodsche Land, Gods Land noemt, of *Uw Land*, rigtende zijne aanspraak, tot God den Heere. (2) Dan zullen wij gaan

bezien, hoe de Heere Zijnen Lande *gunstig is*, en wat God dan al, aan Zijn Land doet, om er Zijne gunst en genade aan te bewijzen.

Wij hooren hier dan gewagen van Gods Land, *Uw Land Heere!* Het is waar, de geheele wereld, met alles wat er in of op is, is *Gods Land* en goed, omdat Hij door Zijne grondelooze magt, dat alles uit niet geschapen heeft, en nog dagelijks onderhoudt en regeert. Daarom roept David met verheffing uit: *de aarde is des Heeren, mitsgaders hare volheid, de wereld, en die daarin wonen.* Psalm XXIV: 1. Dus is er dan geen Land of volk, op den wijden aardbodem, daar men in een gemeenen zin, niet van zeggen moet, *Uw Land Heere! Uw volk.* Maar wij moeten dat hier in den Tekst, zoo algemeen niet nemen, maar meer bijzonder. David spreekt hier van het Joodsche Land Kanaän; doch niet van dat bloote Land, als Land op zich zelve aangemerkt; maar met betrekking op het Joodsche volk, dat daar in woonde, en aan welke de Heere dat schoone, dat vruchtbare, dat voortreffelijke Land, tot een erfdeel gegeven had, uit kracht van Zijn Verbond, dat Hij had gemaakt, met Abraham en Zijn zaad, Gen. XVII: 8, daar belooft de Heere aan Abraham, *en Ik zal u, en uwen zaden na u, het Land uwer vreemdelingschappen geven, het geheele Land Kanaän, tot eene eeuwige bezitting; en Ik zal hen tot een' God zijn.*

Zoo moeten wij dan hier, *door dit Land des Heeren*, eigenlijk in de eerste plaats verstaan het Joodsche Land, met deszelfs inwoners. Dat gezegend volk, daar God Zijn Verbond mede gemaakt had, tot in eeuwigheid; want dat is zeer gemeen en gebruikelijk in de Heilige Schrift, dat een *Land* of plaats, daar genoemd wordt, voor deszelfs inwoners. Neemt van velen maar eens die eene plaats van Jeremia, Kap. XXII: 29, welke wij, als de Heere wil, in de namiddag ure, hopen te verhandelen; *o Land, Land, Land, hoort des Heeren Woord!* het bloote eigenlijke land, kon des Heeren Woord niet hooren; maar *het Land* betekent hier deszelfs inwoners: het Joodsche volk; dat moest *des Heeren Woord* hooren. Zoo dan, de Profeet David, sprekende hier van *des Heeren Land*, verstaat er beide, en *het Land* zelve door, en het

volk des Lands, dat daar in woonde. En in beide opzigten, noemt hij het dan hier des Heeren Land. (1) Het Land zelve was, in eenen bijzonderen zin, *des Heeren Land*, om deze vier redenen: (a) Om dat dit Land een goed van Gods verbond was, dat de Heere God, uit eene bijzondere gunst en genade, aan Israël Zijn volk gegeven had. Hij geeft, in Zijne gemeene Voorzienigheid, aan alle menschen en volkeren des aardbodems, wel hun eigen Land, om te bewonen: want Zijne goedheid en barmhartigheid gaat, in het algemeen, over alle Zijne schepselen; *Hij heeft toch, wil oonen bloede, het gansche geslacht der menschen gemaakt, om op den geheelen aardbodem te wonen, bescheiden hebbende de tijden, te voren geordineerd, om de bepaling van hunne woninge.* Hand. XVII: 26; maar de Heere gaf den kinderen Israëls hun Land, in een veel gunstiger en bijzonderer Voorzienigheid, zoo als Hij aan geen ander volk des aardbodems, ooit eenig Land gaf. Hij gaf het hun, met eene bijzondere goedgunstigheid en liefde, als een Vaderlijk erfgoed, dat Hij hun, als Zijn volk en kinderen, deed erven en bezitten, uit kracht van Zijn Verbond, gelijk wij gehoord hebben, waarom het volk Israëls daarop, zoo dikwijls gewezen wordt, in de Heilige Schrift, *dat de Heere hun dat Land beloofd, en gegeven had; daarom was het dan bijzonderlijk, het Land des Heeren.* (b) Nog eens, Kanaän was *des Heeren Land*, om dat de Heere Zijnen zegen, zoo zonderling op dat zelfde Land gelegd, en daaraan verbonden had; daarom had Hij Zijn lust en vermaak, om dat Land wel te doen; Hij maakte het een schoon, vruchtbaar, en allervoortreffelijkst Land, dat van melk en honig overvloedde, en dat Zijne weërger niet had, onder alle de Landen des aardbodems; gelijk wij alzoo in de Heilige Schrift, het Land Kanaän dikwijls genoemd vinden. Daarom wordt hetzelfde, in onderscheiding van alle andere Landen des aardrijks geheeten, *het gewenschte Land*, Psalm CVI: 24. (c) Ook was Kanaän *des Heeren Land*, omdat de Heere Zijne Kerk en gemeente, in dat Land geplaatst had; daarin woonde het volk Gods, des Heeren kinderen en gunstgenooten, daar Zijn zegen en genade op rustte; terwijl in de andere Landen der wereld niet, dan des duivels volk woonde, altemaal onge-

loovige, en goddelooze afgodendienaars; daarom noemde God Kanaän, *het Land Zijns volks*, Jes. XXXII: 13. (d) Eindelijk, Kanaän was *des Heeren Land*, omdat God Zijne zuivere Godsdienst, in dat Land opgerigt had. In alle andere Landen der wereld, diende men den duivel, en de stomme afgoden; maar in het Joodsche Land, stelde God Zijnen tabernakel, Zijn tempel; daar gaf Hij het volk Zijne heilige regten en inzettingen; Zijne dienaren, de Priesters en de Profeten; ja, daar gaf Hij Zijn Geest; daar hield Hij Zijn vuur- en haardstede; daar woonde Hij, met Zijne geduchte tegenwoordigheid, in het midden van Zijn volk, en wierd van hen gekend, gediend, gevreesd, en dagelijks in de inzettingen van den Godsdienst gezocht en aangeroepen. Daarom wordt het Joodsche Land, dan ook bijzonderlijk *des Heeren Land* geheeten, gelijk er alzo gezegd wordt *Immanuëls Land; de breedte uwes Lands, o Immanuël!* Jes. VIII: 8. Maar (2) indien wij *het Land* hier verder ook nemen, voor deszelfs inwoners, het Joodsche volk, het welk dat Land, als een erfdeel des Heeren bezat, en daar in gewoond heeft, tot na den dood van Christus, zoo is dat zelve dan ook al weder *des Heeren Land*; want het Joodsche volk, de nakomelingen Abrahams, waren *des Heeren volk*; daar staan zij overal, in de Heilige Schrift, voor geroemd en bekend. God had hen geroepen en verkoren, uit alle volken en geslachten des aardbodems, om Zijn eigen, en bijzonder volk te zijn; Hij maakte met hun Zijn verbond, tot in eeuwigheid; Hij beschermde hen; Hij beminde hen; Hij zegende hen; Hij hielp en bewaarde hen; Hij woonde bij hen; Hij verhief en verheerlijkte hen, boven alle andere volken der wereld; dezen waren maar als stroo en kaf, in des Heeren oogen; maar *Israël, het zaad Abrahams Zijns liefhebbers* was de tarwe; het stroo en kaf wierp Hij weg, en verbrandde het met vuur; maar de tarwe behield Hij, en verzamelde die in Zijne schuren. Hoort! hoe Mozes dit, den kinderen Israëls voor oogen stelde, Deut. VII: 6, *Want gij zijt een heilig volk, den Heere uwen God; u heeft de Heere uw God verkoren, dat gij Hem ten volke des eigendoms zoudt zijn, uit alle de volken, die op den aardbodem zijn.* Ziet! uit hoofde van dit alles, noemt de man Gods, David hier het

Joodsche Land en volk, *des Heeren Land* zeggende: *Gij zijt uwen Lande gunstig geweest Heere!* Hier uit leeren wij, in een gemeenen zin, dat alle Landen en volken, nog tegenwoordig in het bijzonder *des Heeren Land* zijn, en daar voor ook van ons, moeten aangezien en gehouden worden, als alle deze vijf zaken, daar in bevonden worden plaats te hebben. (1) Als de Heere een Land, in eene bijzondere goedgunstigheid, om met eene blijkbare voorzienigheid, aan een volk ter woning geschonken heeft. (2) Als des Heeren zegen en goedertierenheid, bijzonderlijk op een Land rust, zoo dat zulk een Land zijne voorregten en voortreffelijkheden heeft, boven andere Landen, en een *gewenscht Land* is, voor deszelfs inwoners. (3) Als de Heere Zijne ware kerk en gemeente, doet wonen in zoo een Land. (4) Als Hij dat zelve Land ook begunstigt, met het zuivere licht, Zijner hemelsche waarheid, en met den zuiveren Godsdienst, of de ware Religie, die daar openlijk vastgesteld en beleden wordt. (5) Als God de inwoners, of het volk dezes Lands, op eene bijzondere wijze toe genegen is, hen houdt voor Zijn eigen volk; hen boven andere volken der wereld beminnende, beschermende, helpende en zegenende, geestelijk en lichamelijk. Ziet! alwaar wij deze vijf zaken vinden, daar is een Land met deszelfs inwoners, in het bijzonder *des Heeren Land*; daar is de Heere God de Patron, de Vorst en de beschermer van zoo een Land; daar wil Hij voor gehouden, en van allen voor erkend zijn. O gelukkig Land! *dat zoo des Heeren Land is!* Dit Land heeft niet dan alles goeds, alle dierbare zegen en genade, van den Heere te verwachten; bijzonder zoo lang deszelfs inwoners zich blijven gedragen, als *des Heeren Land en volk*, en den Heere hunnen God blijven beminnen, dienen, vreezen, en in Zijne inzettingen en regten blijven wandelen. O! dan kan het zoo een Land onmogelijk kwalijk gaan; want de Heere, de Allerhoogste God, waakt dan voor zoodanigen Lands welstand en behoudenis; Hij is, en blijft dan *Zijn Land goedgunstig*, gelijk de Profeet David dat hier alzo uitroept en belijdt, zeggende met eene dankbare erkentenis: *Gij zijt uwen Lande gunstig geweest Heere!*

Nu gaan wij over, om wat nader aan te toonen, en

te zamen met uwen aandacht te overwegen, hoe de Heere *Zijn Land gunstig is*, gelijk David dit hier alzoo, van het Joodsche Land getuigt. Doch wij zullen de zaak liefst, om ons eigen nut, wat meer in het gemeen beschouwen; doch zoo dat alles zeer ligt, van een die in Gods Woord ervaren is, op het Joodsche Land en volk, kan toegepast worden.

(1) De Heere is *Zijn Land gunstig*, wanneer Hij dat zelve volstandig blijft *beminnen* en liefhebben; want Gods liefde is de fontein, van alle Zijne genade, zegen en goedgunstigheid. Zoo ras als God Zijne liefde van ons wegneemt, en die zelve in haat en toorn verandert, dan neemt Hij ook tevens Zijne gunst, genade en zegen van ons weg. Zoo lang als Gods liefde dan duurt, zoo lang duurt ook Zijne gunst en goedertierenheid. Als God dan *Zijn Land gunstig is*, zoo blijft Hij volharden in Zijne liefde voor hetzelfde; zoo houdt Hij datzelve Land Zijne trouwe en verbond; zoo gedraagt Hij zich, jegens Zijn Land, als een getrouw man, jegens zijne vrouw; en als een vader jegens zijne lieve kinderen, en zweert hun, dat Hij hen niet zal verlaten, indien zij in Zijne regten en inzettingen blijven wandelen. Dan is het, gelijk er staat Psalm LXXXVII: 2, *de Heere bemint de poorten Zions, boven alle woningen Jakobs*. Dan noemt God zoo een Land, *de beminde Zijner ziele*, gelijk Hij zoo het Joodsche volk en Land noemt, Jerem. XII: 7. Maar als God Zijne gunst van een volk of Land wegneemt, dan neemt Hij eerst Zijne liefde van hen weg, en zegt tot hun, gelijk er staat Hozea I: 9, *noemt Zijnen Naam Lo-ammi, want gijlieden zijt mijn volk niet, zoo en zal ik ook de uwe niet zijn*.

(2) De Heere is *Zijn Land gunstig*, als Hij de magtige Patroon en beschermer, van hetzelfde blijft, om dit Zijn Land, met Zijne magtige hand te bewaren, tegen alle deszelfs vijanden, en tegen alle kwaden, en verderfelijke onheilen. O! dan is de Heere zoo eens Lands sterkte; dan kan niemand datzelve beschadigen; want dan verbreekt en verijdelt de Heere alle magt en kwade raadslagen van deszelfs vijanden; dan is het met zoodanig Land, als er staat, Joël III: 16, *maar de Heere zal de toevlugt Zijns volks, en de sterkte der kinderen Israëls zijn*. Dan waakt de Heere, bij dage

en bij nachte, voor zoo eens Lands behoudenis, *en maakt de grendelen hunner poorten sterk*, Psalm CXLVII: 13.

(3) De Heere is *Zijn Land gunstig*, als Hij dat zelve ook in het tijdelijke, met menigvuldige *zegeningen* overstort; met aardsche voorspoed en welvaart; gelijk wij dat vinden, Psalm LXVII: 7, *de aarde geeft haar gewas; God, onze God zal ons zegenen*. Dan geeft de Heere Zijn Land vruchtbare tijden, en zegent hun koorn, most en olij; dan zegent Hij hunnen koophandel, van binnen en van buiten, dan schenkt Hij Zijn Land stilheid en vrede; Hij helpt hen in den oorlog, en maakt hunne wapenen voorspoedig, dat zij alom hunne vijanden verslaan; dan doet Hij 's Lands aanzien en eere wassen, en maakt dat de uitnemendste volkeren, hen met geschenken komen vereëren. Kortom, dan rust de zegen Gods alzins, op zoo een Land, zoo dat hetzelfde in welvaart, in eere, boven andere landen en volkeren, grootelijks wordt verheven; dan zegt de Heere tot Zijn Land, *van toer af, dat gij kostelijk zijt geweest in mijne oogen, zijt gij verheerlijkt geweest, en ik heb u lief gehad*, Jes XLIII: 4.

4. De Heere is *Zijn Land gunstig*, als Hij Zijne plagen en oordeelen, waarmede Hij, in Zijnen regtvaardigen toorn en grimmigheid, andere landen bezoekt, genadiglijk van Zijn Land afwendt, en hen alzoo verschoont, gelijk een vader zijnen zoon verschoont, dien hij lief heeft. Dan doet God gelijk wij lezen Joël II: 18, *zoo zal de Heere ijveren over Zijn Land, en Hij zal Zijn volk verschoonen*; of, als de Heere de plagen en oordeelen, die Hij over zoo een land, om de zonden des volks uitstort, aan hun heiligt en zegent, zoodat deszelfs hen niet strekken tot verderving, noch vernieling; maar tot bekeering en behoudenis; want de Heere is ook een Heilig God, die, opdat Hij van Zijn Land gevreesd worde, dat zelve Land ook menigmaal zwaar bezoekt en tuchtigt, met Zijne oordeelen; doch alzins uit liefde en gunst, gelijk een vader zijnen zoon kastijdt, dien Hij lief heeft. Dan laat de Heere Zijne grimmigheid en oordeelen, niet altijd op Zijn Land rusten; maar Hij neemt die, op des volks boete en berouw, weder haastig van hen weg, en ontmoet hen dan weder aanstonds met zegeningen van het goede.

Immers, zoo roept David dit hier uit vers 4, *Gij hebt weggenomen al uwe verbolgenheid; Gij hebt U gewend, van de hittigheid Uwes toorns.*

5. De Heere is *Zijn Land gunstig*, als Hij datzelve, met Zijne goedertieren en magtige hand steeds *redt uit alle gevaren en onheilen*, waarin het anders zekerlijk zoude omkomen en vergaan. Als Hij de verdrukking en benaauwdheid Zijns Lands, van uit den hemel aanziet; hun geroep en smeekingen, doet komen tot Zijne ooren, en zich over hen ontfermt; hen uit liefde komt helpen en verlossen, gelijk wij dat zoo vinden van het Joodsche volk Jerem. L: 34, *maar hun Verlosser is sterk; Heere der heirscharen is Zijn Naam; Hij zal hunnen twist zekerlijk twisten, opdat Hij het Land in ruste brenge.* En zulks getuigt David hier ook al weder, in het vervolg van den Tekst, zeggende tot den Heere: *de gevangenis van Jakobs hebt Gij gewend.*

6. De Heere is *Zijn Land gunstig*, als Hij aan hetzelfde *vrome Overheden*, en goede Regenten schenkt, die het Land vromelijk en wijselijk regeren; deszelfs welvaart alzins ter harte nemen; regt en gerechtigheid getrouwelijk voorstaan; de zonden en goddeloosheden, met alle magt zoeken te weeren, en de zuivere leere en dienst Gods, zooveel doenlijk beschermen en voorstaan. O! dat is eene groote goedgunstigheid Gods over een Land, meer dan wij wel bevatten! Want kwade Regenten, zijn de regte middelen van 's Lands verderf en ondergang. *Wee u Land! wiens koning een kind is*, zegt Salomon Pred. X: 11. Een kind in verstand en wijsheid; een kind in Godzaligheid enz. Maar goede en vrome Regenten, zijn als de voornaamste pijlaren. van 's Lands welvaart en behoudenis. Daarom, als de Heere Zijne liefde en gunst had weggenomen van de tien stammen Israëls, die Hem en Zijnen dienst verlaten hadden, zoo gaf Hij hun geene andere meer, dan kwade en ondeugende vorsten, maar aan de twee stammen Juda en Benjamin, gaf Hij nog al vele wijze, goede en Godzalige koningen, omdat Hij hen gunstig was, en Zijne liefde van hen nog niet had weggenomen. En zoo ontdekt de Heere Zijne gunst aan Zijn volk en Land, als Hij hun belooft Jes. XLIX: 23, *en koningen zullen uwe voedster-heeren zijn, en hunne vorstinnen uwe zoog-vrouwen.*

7. De Heere is *Zijn Land gunstig*, als Hij Zijn *Woord, waarheid* en zuivere *Godsdienst*, daarin bewaart en beschermt. Als Hij de dwalingen, ketterijen en valsche Godsdiensten, daarin tegen gaat en uitroeit. Als Hij Zijne Kerk doet bloeijen. Als Hij haar wijze, Godzalige en ijverige Herders en Leeraars geeft, die met alle magt, door 's Heeren genade arbeiden, om Jeruzalems muren op te bouwen; het rijk des satans, en der zonde, onder hunne hand af te breken, als Hij hunnen arbeid en de genade middelen van uit den hemel zegent, en Zijn Geest daaronder, en daarover uitstort, zoo dat de waarheid, de gerechtigheid en de Godzaligheid dan, in zoo een land bloeijen, en de Heere zelf, midden onder Zijn volk woont. O! dit zijn de dierbaarste zegeningen en gunstbewijzen, die de Heere over een Volk en Land kan uitstorten; dan mag men zeggen, van de genaderijke inwoning Gods, in zoo een Land, gelijk er staat Psalm LXXVI: 2, 3 *God is bekend in Juda, Zijn Naam is groot in Israël, en in Salem is Zijne hut, en Zijne woning in Sion.* Maar, als de Heere Zijn Land niet meer wil gunstig zijn, dan neemt Hij ook deze Zijne genadige inwoning, uit het Land weg, en voert aan hetzelfde dat schrikkelijk oordeel uit Openb. II: 5, *Ik zal uwen kandelaar van zijne plaats weeren, indien gij u niet bekeert.* En dan blijft er over dat woord van Hozea kap. IX: 12 *Want ook wee hen, als Ik van hen zal geweken zijn!*

8. De Heere is *Zijn Land gunstig*, als Hij dat zelve, met Zijne magtige en genadige hand bewaart, voor den verdervenden vloed, van allerlei *zonden en goddetoosheid*, die anders, als de Heere Zijne gunst, van een Land wegneemt, in korten tijd, door de boosheid der menschen, daarin de overhand nemen, als de Heere door middel van vrome regenten en geestelijken, tegen des Lands zonden, onophoudelijk en met alle magt laat ijveren, en tegen het verval in waarheid en Godzaligheid; dan laat de Heere, tegen de zonden des Lands, als het ware, sterke dijken en dammen leggen, op dat zij het gansche Land, niet als een zondvloed verderven en overstroomen. Zoo deed de Heere met het Joodsche Volk en Land; Hij gaf hun in bedorven tij-

den, vrome vorsten, en Godzalige en ijverige koningen; alsmede Priesters en Profeten, die gelijkelijk met alle magt, de handen in een sloegen, om het Land, de Kerk en de Politie te reformeren; waarheid en Godsdienst te beschermen, en den sterken stroom, van een loop van allerhande heiligschennis of profaniteit en goddeloosheid, door goede wetten en strenge straffen te stuiten. Dit was een blijk, dat de Heere Zijn Land, niettegenstaande al deszelfs zonden, nog goedgunstig was.

9 De Heere is Zijn Land ook gunstig, als Hij des Lands zonden en ongerechtigheden, gaarne wil vergeven en uitdelgen, wanneer Zijn volk daarvan een opregt berouw heeft, en het zich van deszelfs zonden, ook gaarne wil bekeeren; als Hij een Land niet aanstonds om deszelfs zonden straft en verderft. Neen, maar dat zelve, met groote lankmoedigheid verdraagt. O! als de Heere God, een Land gunstig en toegenegen is, dan is Zijn geduld en genade, over zoo een Land, onbegrijpelijk groot, en Hij verderft, noch verlaat dat Land niet, voor dat deszelfs zonden, eerst ten hoogsten top geklommen zijn, en daar geen verbeteren meer aan valt; gelijk wij dat zoo lezen, van het Joodsche volk, hetwelk God, ten aller uitersten verschoond heeft, Jerem XLIV: 22, daar de Profeet eerst alle de gruwelen en booze zonden des Lands voorgesteld hebbende, daar dan verder bijvoegt, *zoodat het de Heere niet meer konde verdragen, van wegen de boosheid uwer handelingen; van wegens de gruwelen, die gij deedt; daarom is uw Land geworden tot eene woestheid, en tot ontzetting, en tot een vloek, dat er niemand in wone, gelijk het is ten deze dage.* En hoe de Heere de zonden Zijns Lands vergeeft, getuigt David hier in den Psalm vers 3, *de misdaad uwes volks hebt Gij weggenomen; Gij hebt alle hunne zonden bedekt.*

10. Eindelijk, de Heere is Zijn Land gunstig, als Hij in tijden van groot verval en ellenden, nog alle middelen aanwendt, en in het werk stelt, om zoo veel doenlijk, des Lands verderf te verhinderen, en Zijne totale ruïne voor te komen; als Hij zonder ophouden werkt, om het vervallene weder te herstellen, en alzo dan nog Zijne laatste pogingen doet, om Zijn Land

en volk te behouden, indien het mogelijk ware. O! hoe klaar is dat immers niet gebleken, in het Joodsche Land en volk; hoe heeft de Heere nog niet, ten allerlaatsten, en ten uitersten toe, voor de behoudenis van dit Zijn Land gearbeid, en het op allerlei wijzen, en door allerhande middelen, nog met hen beproefd, tot dat er niets meer aan te doen viel, als wanneer Hij Zijn Land eerst, als gedwongen aan het verderf overgaf.

Ziet daar geliefden! dat alles, en nog meer, ligt er opgesloten, in dit getuigenis des Profeets Davids, *Gij zijt Uwen Land gunstig geweest Heere!* alle die gunsten en weldaden, had de Heere zeer overvloedig, aan het Joodsche Land en volk bewezen, lange jaren en eeuwen, achter malkander, hetwelk wij, met duizend en meer bewijzen, uit de Schriften des Ouden Testaments, behalve die wij reeds bijgebracht hebben, zouden kunnen bevestigen. En zoo handelt en doet de Heere ook met andere Landen en volken, welke Hij voor de Zijnen aanneemt; en daarin betoont Hij, welk een genadig, ontfermend en menschlievend God Hij is; hoe getrouw en standvastig Hij is, in Zijn Verbond; hoezeer Hij Zijn volk en Land bemint, als een getrouw Man, en goedertieren Vader enz. Te regt dan, roept de man Gods, David, hier aldus tot des Heeren lof en eere uit: *Gij zijt Uwen Lande gunstig geweest Heere!*

Het wordt tijd geliefden! dat wij deze verhandelde zaken, eens wat nader, tot ons zelve, en tot het Land, waarin wij wonen, gaan overbrengen, zoo als de gelegenheid des tijds, nu van ons vereischt. O! hoe waarachtig mag men, van ons vereenigd Nederland, dit woord van David mede zeggen: *Gij zijt Uwen Lande gunstig geweest Heere!* Ach! of dat heden, van ons allen eens regt konde erkend worden, en dat wij de ondoorgrondelijke goedertierenheid en genade, des Allerhoogsten Gods, over ons, en ons Land, heden eens in ware ootmoedigheid, en met dankbare harten, mogten weten te prijzen. Ach! of de Heere al Zijn volk dan heden, op dezen dag, eens genade wilde schenken, en geven hun een regt inzien, in hun eigen, en des ganschen Lands diepe schuldigheid en onwaardigheid voor den Heere!

O! mijne Vrienden! wij moeten geenszins twijfelen, of dit ons vereenigd Nederland, is waarlijk, en tot heden, op dezen dag toe, des *Heeren Gods Land*, zoo zeer, indien niet meer, dan eenig ander Land van den aardbodem. De Heere heeft dit Land, reeds van oude tijden af, voor Zijn eigen Land en volk gehouden en aangenomen; Hij heeft er zich zelve, op eene bijzondere wijze aan verbonden, om er de God en Heere van te zijn; Hij heeft er Zijn hart ganschelijk op gesteld; Hij heeft er Zijne liefde en gunst aan gegeven; Hij heeft het, voor geheel de wereld willen toonen, dat Nederland Zijn eigen Land is, en dat Hij de God en Vader, van Nederland is. O! Hij heeft Zijne rechterhand, in eene bijzondere goedgunstigheid en genade, over dit ons Land verhoogd; en alle volkeren der wereld, hebben het sedert langen tijd bekend, dat Nederland Gods uitverkoren en beminde Land was. Ei! ziet toch eens, wat groote dingen de Heere al, aan ons Nederland gedaan heeft! om datzelve Land, tot Zijn bijzonder eigendom te maken. (1) Hij heeft Zijn volk dit Land, tot eene woning gegeven, in eene allergunstigste, en heerlijkste Voorzienigheid, zoo als men niet zal bevinden, van eenig ander Land, van den ganschen aardbodem; Hij heeft hetzelfde, met Zijne magtige hand, door een zeer langdurige, tachtigjarigen, zwaren oorlog, eindelijk uit de rampzalige tirannij en slavernij, van den Spaanschen koning verlost. O! wat heeft de Allerhoogste God, in al dien tijd niet, voor ons Nederland gestreden, en aan de geheele wereld getoond, dat Hij dit Land, in Zijne gunstige bescherming had genomen, en dat Hij niet wilde afdaten, voor dat Hij hetzelfde, van alle vijandelijk geweld, geheel vrijgemaakt en verlost had! Men kan immers, onze Nederlandsche geschiedenissen, die vele groote boeken beslaan, niet lezen, dan met de hoogste verwondering over Gods ondoorgrondelijke goedertierenheid, magt en bescherming, aan ons klein en gering Land verleend. (2) Ook heeft de Heere dit ons Land, van tijd tot tijd door middel van den koophandel, welke Hij heeft uitgebreid, over den geheelen aardbodem, alzo grootelijks in aardsche magt, rijkdom, sieraad, hoogheid en heerlijkheid gezegend, dat wij van de geringste beginselen, tot een zeer hoogen top, van eer en luister zijn opgestegen,

en dat wij, in alle landen en koninkrijken der aarde, grootelijks zijn geacht en gevreesd geworden; en dat vreemde natiën, van alle kanten, onze aangezichten, met geschenken hebben komen smeeken. (3) Maar dat alles ware nog gering geweest, indien de Heere ook niet Zijn beminde volk en Kerk, in dit Land gesteld had.

O! Hij heeft dat zelve Land gemaakt, tot eene schuilplaats, en een toevlugt, voor Zijne onderdrukte geloovigen, die door de vervolgingen van den satan, en den anti-christ, uit vele andere Landen, herwaarts zijn gevloeden, en hier in Nederland, een gerust verblijf en woning gevonden hebben; zoodat aan ons is bewaarheid geworden, dat woord des Heeren, Jes. XLIII: 6, *Ik zal zeggen tot het Noorden geeft! en tot het Zuiden, en houdt niet terug! brengt mijne zonen van verre, en mijne dochters, van het einde der aarde!* (4) Ja, de Heere heeft dit ons Land, ook zoo genadiglijk begunstigd, boven meest alle andere Landen des aardrijks, met den kandelaar Zijns Goddelijken Woords, en het zuivere licht van Zijne waarheid en Godsdienst. Hij heeft ons, met Zijne magtige hand verlost, eerst uit het goddelooze Heidendom, en vervolgens ook, uit het anti-christische Papendom; en uit dat wreede diensthuis, der helsche pauselijke inkwisitie, daar dit vereenigd Nederland, zoo vele eeuwen lang, als in verzonken en begraven had gelegen. O! wat heeft de Allerhoogste God daartoe, niet al genade en goedertierenheid, en groote wonderen, aan dit Land gedaan! Wie zoude die allen, in orde kunnen verhalen? Men heeft immers, geheele boeken geschreven, van de wonderen des Allerhoogsten aan, en over Nederland, in dat Land, van zijne drek-goden te zuiveren, en te reformeren. (5) Eindelijk, het vereenigd Nederland, is ook des Heeren Land, omdat de Heere, tot hiertoe, zoo zonderling getoond heeft, dat Hij de groote patroon, en beschermer van hetzelfde is, en dat Hij Nederlands volk, boven alle volkeren der wereld, gunstig en toegenegen is. O! die niet geheel blind, in de wegen des Allerhoogsten Gods is, die moet daar immers iets van zien, en mede, met den Profeet David uitroepen: *Gij zijt uwen Lande gunstig geweest Heere!*

Och! mijne waarde Toehoorders! zouden wij hier gaan

ophalen, alle des Heeren goedgunstigheden, en getrouwe barmhartigheden en weldadigheden, over Neêrlands volk, waarmede de Heere, naar Zijne groote genade en ontferming zoo vele jaren lang, onvermoeid heeft aangehouden? O! daar was noch begin, noch einde aan! daar konde een zeer groot boek van volgeschreven worden; alle die goedgunstigheden Gods over een Land, welke wij in de verklaring opgenoemd en voorgesteld hebben, heeft de Heere, de eene meerder, de andere minder, tot dezen tegenwoordigen tijd toe, ook nog laten gaan, naar Zijne groote barmhartigheid, over ons Nederland, Hij heeft er ons geen een, van die allen onthouden; die Hij ons niet zoude bewezen hebben. Eenige van Gods bijzondere weldaden, en vaderlijke goedgunstigheden over ons Land, mogen wij niet, met stilzwijgen voorbij gaan. (1) Hij is Nederland zeer goedgunstig geweest daarin, dat Hij ons, tot op den huidigen dag toe, zoo genadiglijk bewaard en beschermd heeft, bij onze dierbare en kostelijke vrijheid; Hij heeft ons met Zijn eigen hand, nog steeds verlost, van het ijzeren juk, dat onze vijanden, zoo dikwijls voorgenomen hadden, ons op de schouderen te leggen; alle tirannij en slavernij, daar zoo vele andere Landen en volkeren, jammerlijk onder zitten te zuchten, heeft Hij, met Zijne magtige hand, tot nu toe, zoo genadiglijk geweerd van onze halzen. O! wat is dat niet eene groote weldaad, en goedgunstigheid van den Heere? (2) De Heere onze God, is Zijn Land, het vereenigd Nederland, ook zonderling goedgunstig geweest, door zoo groote en blijkbare *verlossingen*, als Hij van tijd tot tijd daar aan geschonken en gewerkt heeft, wanneer wij gekomen waren, in de grootste zwarigheden, gevaren en rampspoeden, zoo dat het scheen, dat ons verderf en ondergang, nu gewisselijk gekomen was, en dat wij waren gebracht, in een geheel hulp- en rade-loozen staat, door het groote geweld, van onze magtige vijanden, gelijk gebleken is, in dat benaauwde jaar 1672, en op andere tijden voor en na; o! toen heeft de Heere, met Zijn eigen Goddelijke hand, het scheepje van onzen staat gered en behouden, als het reeds aan 't zinken was. (3) De Heere is Nederland, ook grootelijks goedgunstig geweest daarin, dat Hij de *zuivere Waarheid en Godsdienst*, nog zoo genadiglijk, onder

ons bewaard en beschermd heeft, in dier voege, als het nog ten dezen dage, daarmede gelegen is. O! wat heeft de satan niet al, onbegrijpelijke listen en geweld, tegen 's Heeren waarheid en Godsdienst gesmeed, van de Remonstrantsche troebelen af, tot nu toe! Maar o! geloofd zij de Heere! de magtige Israëls, die tot hiertoe, zoo krachtdadig, en door zoo vele aanbiddelijke wonder-wegen, voor Zijne Heilige Waarheid en Godsdienst gewaakt heeft! en niettegenstaande, des Lands groote ongerechtigheid, al evenwel Zijn kandelaar nog niet, van Zijne plaats geweerd heeft. (4) De Heere is Nederland goedgunstig geweest, nademaal Hij daar, tot nog toe, Zijne inwoning, met Zijn Geest en genade, in gehouden heeft, hoezeer onze zonden Hem ook, alreeds gedrongen hebben, om geheel van ons te wijken; hij heeft nog Zijn volk, en ware kerk onder ons; Hij heeft nog Zijne uitverkorenen in dit Land, alhoewel in een zeer klein getal, die Hij nog van tijd tot tijd, nu hier, dan daar komt roepen en bekeeren. O! Gods hand is nog onder ons verhoogd; Zijn licht, Zijne genade en Geest, is van ons nog niet geheel geweken. (5) En om niet ver uit te weiden, wegens den verloopen tijd, de Heere is Nederland, tot op dezen dag toe, gunstig geweest, in duizend, duizend bijzondere bliken van genade, waarmede Hij ons steeds bezocht heeft, en nog dagelijks bezoekt. (a) O! wat heeft Hij niet al, onbegrijpelijk veel geduld en verdraagzaamheid met ons geoefend! — (b) Wat heeft Hij niet vele, ja talloze zegeningen en weldaden, aan ons bewezen, tot op dezen dag toe! Wie zoude ze in orde kunnen verhalen? (c) Wat heeft Hij ons nog niet gespaard, en gedurig Zijne oordeelen en plagen, weder van ons afgenomen, die wij, door onze zonden, en menigvuldige tergingen, waarmede wij Hem steeds getergd hebben, op ons geladen hadden. (d) O! hoe heeft Zijne, genadige hand, ons tot hiertoe nog niet verschoond, dat Hij ons nog niet ter verwoesting heeft overgegeven! Hij heeft ons Land nu immers haast dertig jaren lang, in een stille en geruste vrede laten leven, daar in dien tijd, het schrikkelijk oorlogsvuur, zoo vele andere landen en volkeren, de geheele wereld door, zoo jammerlijk bedorven en verwoest heeft, en dat nog verder blijft doen, te dezen dage; Zijne hand heeft

ons nog onlangs, eene groote verlossing te weeg bragt, mitsdien Hij Frankrijks gevreesde magt, in den tegenwoordigen oorlog, zonder ons toedoen, zoo zeer verbroken, en deszelfs schrikkelijke heirlegers, als kaf en stroom vernield heeft; en dus ons Land, van een allergrootst gevaar, voor ditmaal weder, zoo genadiglijk gered en verlost heeft; want wat zoude er van onzen staat toch geworden zijn, indien het magtige Frankrijk, onze oude, gevreesde vijand, zijne geweldadige en hoogmoedige voornemens, omtrent het vervallen huis van Oostenrijk, eens hadde kunnen gelukkig ten uitvoer brengen, en zich meester maken van de Spaansche Nederlanden, gelijk dit zekerlijk zijn voornamen doelwit geweest is; o! dan hadde hij ons immers in korte jaren, gewisselijk den voet op den nek gezet, want menschelijker wijze, hadden wij zijne vreesselijke magt, dan niet kunnen tegenstaan. — Maar, o! de Heere heeft voor onze behoudenis gewaakt, en ons nog weder tot hiertoe, uit de hand van dezen onzen grooten en trotschen vijand, en geveinsden vriend verlost, als een vogel uit den strik des vogelvangers. (e) En eindelijk, hoe blijkt ook niet des Heeren goedgunstigheid tot ons hierin, dat Hij nog heden, zoo vele middelen en pogingen laat aanwenden tot onze en des ganschen Lands behoudenis en bekeering! O! hoe groot Nederlands algemeen verval, nu ook toegenomen is, in kerk- en burgerstaat; en hoe zeer wij onze zonden en goddeloosheden ook al, voor Zijn aangezicht vermenigvuldigd hebben; Hij, de Heere laat nogtans evenwel niet af, ons nog den vrede, den zegen en het leven aan te bieden, en de genadige vergeving en verlossing, van alle onze zonden, hoe groot, hoe veel, en hoe langdurig die ook zijn mogen, indien wij heden nog naar Zijne stemme hooren willen, en nog hartelijk willig zijn, onze oude zonden-wegen, af te gaan en te verlaten, en ons met een opregt en waar berouw, tot Hem te bekeeren. O! wat laat de Heere door Zijne getrouwe Dienaren en Gezanten, daartoe nog niet onophoudelijk, dagelijks, in het midden van Nederland arbeiden! Wat worden er zelfs hier in deze plaats, nog niet al vele ernstige predicatiën gedaan; en zoo vele andere middelen daartoe aangewend, en dat al gedurig en bij aanhoudendheid! O! hoe laat de Heere Nederland, nog

niet alle dagen toeroepen: *bekeert u! bekeert u! want waarom zoudt gij sterven, o huis van Nederland? Waarom zoudt gij in uwe zonden rampzalig omkomen en vergaan? Waarom zoude mijne hand, u allen te samen, te gelijk verwoesten en verderven?*

(Och! ziet dan eens de groote genade en barmhartigheid Gods, die nog is hangende, over geheel Nederland, en over ons allen in het bijzonder. (1) Och! of het van onze blinde oogen eens gezien, en van ons harteloos volk, eens regt gemerkt mogt worden! eer het de Heere voor ons eens geheel duister zal maken. (2) Och! of wij allen hier eens geheel weg mogten zinken, in eene ootmoedige en dankbare erkentenis, voor zoo groote genade en barmhartigheid Gods, over ons en ons Land, dat wij hier, met den Profeet David mede eens, in eene heilige verwondering en aanbidding des harten, voor den Heere mogten uitroepen en belijden: *Gij zijt Uw Land gunstig geweest Heere!* Gij hebt er duizend en meer, onverdiende weldaden en genaden, tot op dezen dag toe aan bewezen. O Heere! het is enkel uwe goedertierenheid, dat wij niet vernield zijn, en dat Uwe barmhartigheden over ons, nog geen einde hebben enz. (3) O! of wij ons allen, door Gods genade, met eene diepe, hartelijke schaamte en berouw, over onze zonden en onwaardigheid, en die van het gansche Land, voor den Heere mogten belijden, en bekennen hoe grootelijks wij Hem vertoornd, getergd en versmaad hebben, door onze aanhoudende boosheid en onbekeerlijkheid; en hoe waardig wij, en alle de inwoners des Lands zouden zijn, dat de Heere Zijne gunst en genade, Zijn zegen en bescherming, geheel van ons weg nam; en dat Hij met ons handelde, even als met alle goddelooze landen en volkeren, die volstandig weigeren te hooren, naar de stemme des Heeren onzes Gods! (4) Och! mijne lieve vrienden! mogten wij allen nu eens genade hebben, om ons op het diepste, voor den Heere onzen God, den God der gansche aarde te vernederen! Och! mogten wij tot Zijne grondelooze genade en barmhartigheid, in het zoenbloed van Christus, eens ganschelijk onze toevlugt nemen, om Hem opregt geloovig en ootmoedig smeeken, om de genadige vergeving van alle onze, en des Lands hooggaande zonden en ongerechtigheden; als mede, om den

Geest der ware bekeering! dat de Heere dien, in onze harten, en in het midden van ons Land, nog eens genadiglijk wilde uitstorten! want anders staat het zekerlijk te verwachten, dat de Heere Zijne gunst en genade eens haastig van ons, en van ons Land zal wegnemen, en geven ons aan een aller rampzaligst eeuwig verderf over. Och! of wij allen oogen hadden, om het te zien! Hetgene er verder voor te stellen is, tot het groote werk onzer bekeering, wenschen wij, met de hulpe Gods te doen, in de namiddag ure. Laat ons nu den Heere kortelijk, om Zijnen genadigen zegen, over dit gesproken woord bidden! enz.

BIDDAGS-PREDIKATIE.

L U K. XIX: 41 en 42.

Vers 41. *En als Hij nabij de Stad kwam, en de Stad zag, weende Hij over haar.*

Vers 42. *Zeggende: Och! of gij ook bekendet, ook nog in dezen uwen dag, hetgene, tot uwen vrede dient! maar nu is het verborgen voor uwe oogen.*

Het is een spreekwoord, dat onder ons zeer bekend is, waardoor men zegt: *een blind mensch, is een arm mensch.* Zoo immer iets waarachtigs gesproken kan worden geliefden! is het dit. Onder alle lichamelijke plagen en bezoeken, weet ik niet, dat er een bedroefder en ellendiger is, dan de blindheid. Laat iemand nog zoo zeer aan het ligchaam bezocht worden, met allerhande ziekten, kwalen en ongemakken, *het licht is hem* nogtans altijd zoet, en het is zijne oogen goed, de zonne te aanschouwen. volgens Pred. XI: 7. Hij geniet, door het gezigt zijner oogen nogtans, in het midden zijner smarten, eene ongeloofelijke aangenaamheid en verkwikking. Maar is het, dat hem dit, door eenig ongelukkig toeval komt te begeven; dan wordt hij, naar het ligchaam, de ongelukkigste mensch van de wereld; dan wordt hij, in eene eeuwige donkerheid en duisternis, gelijk als gedompeld en begraven, en hij mist de alleraangenaamste verkwikking die er naar het ligchaam, op de wereld te vinden is. Het is daarom, dat God, de Heere, onder de lichamelijke kwalen, daar Hij het volk van Israël, om hunne goddeloosheid mede bedreigt te bezoeken, ook *de blindheid* telt, Deuter. XXVIII: 28 daar wij lezen: *de Heere zal u slaan met onzinnigheid en met blindheid, en met verbaasdheid des harten.* Doch wel voornamelijk is de blind-